

GÜNÜMÜZÜN SOSYAL VE EKONOMİK SORUNU OLAN SURİYELİLERİN MÜLTECİ VE EKONOMİ HUKUKU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Av. Aytül UZUN**

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

**Ankara Barosu, Yüksek Lisans Öğrencisi (Özel Hukuk, Turgut Özal Üniversitesi). Bu makalenin yayına hazır hale gelmesinde büyük emekleri bulunan Ahmet Fatih Özkan'a değerli katkıları için teşekkürlerimi sunarım.

Ö Z

Suriye’de Mart 2011’de başlayan iç savaştan kaçan çok sayıda Suriyeli komşu ülkelere sığınmak zorunda kalmıştır. Sığınmacıların kitleler halinde sınırlarına dayandığı komşu ülkelerden birisi de Türkiye’dir. Türkiye, sayıları milyonları bulan Suriyeli sığınmacılara kapılarını açmış ve söz konusu sığınmacıların ihtiyaçlarını karşılamak üzere ciddi bir mali kaynak ayırmıştır. Böylece Türkiye’ye kabul edilen Suriyeliler, kısa zamanda Türkiye’nin sosyal ve ekonomik bir sorunu haline gelmiştir. Bu makalede, Türkiye’ye gelen Suriyelilerin mülteci hukuku bakımından hukuki statüsü tartışılmakta ve Suriyeliler örneğinden yola çıkılarak, Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca oluşturulan ulusal mevzuatta öngörülen ilgili hukuk kurallarının ekonomi hukuku bakımından bir değerlendirilmesi yapılmaktadır. Makalede ayrıca birtakım ekonomik, hukuki ve sosyal politika önerilerinde bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Mülteci hukuku, Geçici koruma, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Suriye krizi, Ekonomi hukuku

THE EVALUATION OF THE SYRIANS AS TURKEY’S CURRENT SOCIAL AND ECONOMIC PROBLEM UNDER REFUGEE LAW AND LAW AND ECONOMICS

ABSTRACT

Many Syrians have fled Syria with the escalation of the Syrian Civil War that broke out in March 2011 and sought asylum in neighbouring countries. One of the neighbouring countries that Syrian refugees have fled in large numbers across the border is Turkey. Turkey has opened its borders to millions of Syrians and has allocated a considerable amount of resources to satisfy the needs of those refugees. Having been admitted to Turkey, the Syrians have become a social and economic problem for Turkey in a short span of time. This article discusses the status of the Syrians in Turkey under refugee law and using the Syrians as an illustration, it provides an economic analysis of the relevant legal rules envisaged in Turkey’s domestic law which is largely modelled on international agreements. It also proposes some economic, legal and social policy recommendations.

Keywords: Refugee law, Temporary protection, Law on Foreigners and International Protection no: 6458, Syrian conflict, Law and economics

GİRİŞ

Mülteci hukuku bakımından Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafya her zaman önemli nüfus hareketlerine sahne olmuştur.^[1] Gerek yasal gerekse yasal olmayan göçmenler açısından uğrak bir ülke olan Türkiye'yi, son yıllarda yakından ilgilendirmeye başlayan bir sorun da Suriyelilerdir. Suriyeliler, Mart 2011 tarihinde başlayan ve Nisan 2011'de ülke çapına yayılan, Beşar Esad yönetimindeki Suriye Baas Partisi'ne bağlı askerler ile iktidarı ele geçirmeyi amaçlayan muhalifler arasındaki silahlı mücadele adeta bir iç savaş haline gelmiştir. Dört yıldır devam eden bu silahlı çatışma ortamında hayatını kaybeden Suriyelilerin sayısının Şubat 2015 itibarıyla 220.000'in üzerinde olduğu kaydedilmiştir.^[2] Hayatta kalan Suriyeliler ise gıda, giyecek, işsizlik, barınak vb. sıkıntılarla karşılaşmış ve bunun sonucunda da ülkelerindeki iç savaştan kaçarak Lübnan, Ürdün ve Irak gibi komşu ülkelere sığınmak zorunda kalmışlardır.

Sayıları 6 milyona yaklaşan Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümü ise Türkiye'ye yönelmiştir. Türkiye, hukuki bir yaklaşım gereği adalet ve insaf ile gerekeni yaparak iç savaştan kaçıp sınırlarına dayanan Suriyelilere sınırlarını açmıştır. Aralık 2014 itibarıyla Türkiye'de bulunan Suriyelilerin sayısının 1.9 milyona ulaştığı kaydedilmiştir.^[3] Uluslararası Af Örgütü'nün verilerine göre Kasım 2014 itibarıyla 220.000 Suriyeli, Türkiye'nin çeşitli illerinde kurulan mülteci kamplarına yerleştirilmiş bulunmaktadır.^[4] Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu'nun yapmış olduğu araştırmalara göre Suriyelilerin Türkiye'ye gelmeye başladıkları ilk günden itibaren bütün girişlere izin verilmiş, normal zamanlardaki gibi pasaportla girenlerin yanı sıra hiçbir belgesi olmadan gelenler dahi Türkiye tarafından kurulan mülteci kamplarına kabul edilmiştir.^[5]

Diğer taraftan, sayıları neredeyse 2 milyona yaklaşan Suriyelerin, Suriye sınırına yakın iller başta olmak üzere Türkiye nüfusunda artışa neden oldukları şüphesizdir. Yoğun bir nüfus artışıyla birlikte Türkiye'de Suriyelilerin yol açtığı ekonomik maliyet ve sosyal sorunlar göz önünde bulundurulduğunda

[1] ERGÜVEN, Nasih Sarp ve ÖZTURANLI, Beyza: Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 62, Sayı: 4, 2013, s.1009.

[2] Kaynak: <http://www.haberhurriyeti.com/suriyeli-multecilerin-turkiyedeki-hukuki-durumu-99515.html> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

[3] Kaynak: <http://www.cnntrk.com/haber/turkiye/turkiyede-suriyeli-multeci-sayisi-1-9-milyon> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

[4] ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ: Hayatta Kalma Mücadelesi: Türkiye'deki Suriyeden Gelen Mülteciler, 2014, Birleşik Krallık, <http://amnesty.org.tr/uploads/Docs/hayattakalma-mucadelesi-turkiye'deki-suriye'den-gelen-multeciler720.pdf> (Erişim Tarihi: 23.03.2015), s.4.

[5] Kaynak: <http://www.usak.org.tr/> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

Suriyelilerin ülkeye kabul edilmesi politikasına devam edilmesinin, ekonomi bakımından uzun vadede sürdürülebilir bir çözüm olmadığı ortadadır. Türkiye'ye yerleşen Suriyelilerin sayılarının milyonları bulması ve birtakım sosyal ve ekonomik, hatta siyasi sorunlara yol açmaları, Suriyelilerin ekonomi ve hukuk bakımından değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu makalede, günümüze kadar olan uygulamalar ile yaşanan problemler göz önünde bulundurularak birtakım ekonomik, hukuki ve sosyal politika önerilerinde bulunmaktadır.

I. MÜLTECİ HUKUKU BAKIMINDAN BİR DEĞERLENDİRME

A. 1951 TARİHLİ CENEVRE SÖZLEŞMESİ VE MÜLTECİ KAVRAMI

İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan ağır insan hakları ihlalleri ile tüm dünyada gerçekleşen nüfus hareketleri, mülteci hukukunu Birleşmiş Milletler'in en önemli gündem maddesi haline getirmiştir.^[6] Dünya çapında mültecileri korumak amacıyla hareketler düzenlemek, mültecilere liderlik etmek ve mülteciler karşılaştıkları sorunları çözmek hedefleriyle Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 14 Aralık 1950'de Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Bürosu (*United Nations High Commissioner for Refugees*) (BMMYK) kurulmuştur. BMMYK'nın amacı dünya çapında mültecilerin haklarını ve refahını savunmak, misyonu ise her bireyin sığınma talebinde bulunabilmesini ve başka bir ülkede mülteci olarak güvenli bir şekilde barınabilmesini sağlamaktır.^[7]

BMMYK'nın kurulmasıyla birlikte hukuki birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Mülteci kavramının tanımını yapan ve mültecilerin hakları ile yükümlülüklerini belirleyen ilk uluslararası sözleşme "Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi"dir (*The 1951 Geneva Convention relating to the Status of Refugees*) (1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi).^[8] Türkiye, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ni coğrafi sınırlama ile onaylamış ve sonrasında "Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü"ne (*The 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*) (1967 tarihli Protokol) katılmıştır. Uzun bir süre iç hukukunda konu hakkında genel bir düzenleme yapmamış olan Türkiye, ilgili düzenlemelerin uygulamada sorunlara neden

[6] Ergüven ve Özturanlı, Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye, s.1007.

[7] Kaynak: <http://www.unhcr.org.tr/> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

[8] 359 sayılı Cenevre'de 28 Temmuz 1951 Tarihinde İmzalanmış Olan Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmenin Onaylanması Hakkında Kanun, 05.09.1961 tarihli ve 10898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 1982 Anayasası'nın 90. maddesi uyarınca, usulüne göre yürürlüğe koyulan 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi kanun hükmündedir.

olmasıyla birlikte Avrupa Birliği'ne katılım süreci çerçevesinde tek bir mülteci hukuku mevzuatı oluşturma çalışmaları başlatmış, bu doğrultuda 11.04.2013 tarihinde 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nu yürürlüğe koymuştur.^[9]

Söz konusu Kanununun 61. maddesine göre mülteci (*refugee*) şu şekilde tanımlanabilir:

“Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişi...”

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ndeki tarihsel ve coğrafi birtakım sınırlamalar, 1967 tarihli Protokol ile kaldırılmış, böylece söz konusu Sözleşme taraf devletler ile sınırlı olmayıp dünyanın her yerinde uygulanabilecek evrensel bir niteliğe bürünmüş olsa da Türkiye bu Sözleşmeyi ve Protokolü, coğrafi sınırlama ile onaylamıştır.^[10] Yukarıda adı geçen 61. maddeden de görüleceği üzere, ancak “Avrupa ülkelerinden”^[11] gelen kişiler mülteci statüsüne sahip olabileceken, söz konusu ülkeler dışından gelen kişiler mülteci statüsünde kabul edilmeyecektir. Suriye'nin Avrupa Konseyi'ne üye olmaması sonucu Suriye vatandaşları, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu anlamında hukuken mülteci olarak nitelendirilemeyeceklerdir.

B. SİĞINMACI KAVRAMI

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nde sığınmacı tanımına yer verilmemiş olduğu gibi sığınmacılık kavramından da bahsedilmemiştir. Birleşmiş Milletler bünyesinde 1959 yılında başlayan sığınma hakkına ilişkin çalışmalar sonucu 14 Aralık 1967 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından “Birleşmiş Milletler Ülkesel Sığınma Bildirisi” (*United Nations Declaration on Territorial Asylum*) kabul edilmiştir. Söz konusu Bildirinin en önemli özelliği 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli Protokol'de hiç değinilmemiş olan sığınma ve sığınmacı kavramlarına değinmesi ve taraf devletler açısından

[9] Ergüven ve Özturanlı, Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye, s.1008.

[10] BAŞAK, Cengiz: Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenler, Son Söz Gazetecilik Matbaacılık, 2011, Ankara, http://www.mulkiyeteftis.gov.tr/ortak_icerik/mulkiyeteftis/multeciler.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015), s.5.

[11] Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 3. maddesi uyarınca “Avrupa ülkeleri” ibaresi, “Avrupa Konseyi üyesi olan ülkeler ile Bakanlar Kurulunca belirlenecek diğer ülkeleri”ni tanımlamaktadır.

birtakım ilkeler ortaya koymasdır.^[12] Bildiride sığınmacı tanımı yapılmamakla birlikte “sığınma hakkı” (*the right to seek and to enjoy asylum*) açık bir şekilde düzenlemeye konu edilmiştir.

Türkiye açısından ise Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda sığınmacı kavramının tanımlanması yoluna gidilmemiştir. Esasen söz konusu Kanunda “sığınmacı” kavramı yerine “şartlı mülteci” kavramının kullanıldığı görülmektedir.^[13] Sığınmacı tanımına, bugün yürürlükten kaldırılmış olan “Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik”te (1994 tarihli Yönetmelik) yer verilmiştir. 1994 tarihli mülga Yönetmeliğin 3. maddesine göre sığınmacı (*asylum-seeker*) şu şekilde tanımlanmaktadır:

“ırkı, dini, milliyeti belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyuşu yoksa önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen ya da korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancı”

Uluslararası mülteci hukukunda sığınmacı statüsü geçici bir durumu ifade etmekte olup, başvuru şartlarının oluşması durumunda mülteci statüsüne dönüşmekte ve ilgili kişi bu süreç boyunca korumadan yararlanmaktadır.^[14] Yukarıda ifade edildiği üzere 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesine Türkiye tarafından koyulan coğrafi beyan (çekince) sonucu, yalnız Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerden gelen kişiler mülteci statüsünde değerlendirilebilecektir.^[15] Sığınmacılar açısından ise mevzuatta herhangi bir coğrafi sınırlama öngörülmemektedir. Dolayısıyla Suriyelilerin yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca sığınmacı statüsüne sahip olmalarının önünde kural olarak herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak

[12] ÖZCAN, Mehmet: Avrupa Birliği Sığınma Hukuku: Ortak Bir Sığınma Hukukunun Ortaya Çıkışı, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, 2005, Ankara, s.18.

[13] Mülteciyi, şartlı mülteciden ayıran özellik ise şartlı mülteciğin Avrupa ülkeleri dışından gelen kişiler açısından benimsenmiş bir statü olmasıdır (m.62).

[14] Bkz. TÜRKÖĞLU, Oğuzhan: Mülteciler ve Ulusal/Uluslararası Güvenlik, Uludağ Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı: 2, 2011, s.104 (‘[M]ülteci hukuken statüsü kabul edilmiş bir yabancıyı ifade ederken sığınmacı mültecilik statüsü incelenen ve bu sebeple kendisine geçici koruma sağlanan kişiyi ifade etmektedir. Sığınmacının da incelemesi bitene kadar ülkede ikametine izin verilir ve sığınmacı ülkede bulunduğu sürece asgari düzeyde sosyal yardımlardan faydalanmaktadır.’).

[15] Türk mülteci hukukunda sığınmacı olarak kabul edilen kişilerin mülteci olabilmesinin, Avrupa Konseyi’ne üye ülkeler dışından gelenler dışında, coğrafi kısıtlama nedeniyle mümkün olmadığı ileri sürülmektedir. Başak, Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenler, s.6.

aşağıda da görüleceği üzere Türkiye, sayıları 2 milyona yaklaşan Suriyelilerin statüsünü özel olarak düzenleme yoluna gitmiştir.

C. İÇ HUKUKTA SURIYELİLERİN HUKUKİ STATÜSÜ

2011 yılı Bahar aylarından itibaren Türkiye'ye gelen Suriyeliler mülteci kamplarına kabul edilmişse de yukarıda yapılan açıklamalar ışığında gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuat uyarınca Suriyelilerin mülteci statüsünde olmadıkları söylenebilir. Bu noktada Suriyeliler ilk başta belli kesimlerce 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli Protokol anlamında herhangi bir karşılığı olmayan bir statü olarak "misafir" şeklinde algılanmaya başlanmıştır.^[16] Daha sonra Suriyelilerin statüsü hukuki bir zemine taşınmış ve Ekim 2011 tarihinden itibaren Suriyeliler "geçici koruma" statüsüne alınmıştır.^[17] Coğrafi kısıtlama nedeniyle Türkiye'nin ulusal mevzuat çerçevesinde uyguladığı halihazırdaki sistemin, Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler dışından sığınma talebiyle gelenlere genel olarak "geçici sığınma" statüsünün tanınmasına ve böylece BMMYK'nın yardımlarından faydalanılmasına yönelik olduğu ifade edilmektedir.^[18]

Suriyelilerin durumuna ilişkin özel olarak düzenlenen ilk hukuki düzenleme, İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürürlüğe konan 30 Mart 2012 tarihli ve 62 sayılı "Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge"dir. Söz konusu Yönerge'nin "ruhunu", kitlesel sığınma durumlarında ortaya çıkan acil koruma ihtiyacının karşılanması amacıyla sığınılan ülkeye erişimin sağlanması, geri göndermeme ilkesinin gözetilmesi ve insan haklarına uygun temel asgari standartların sağlanması olarak nitelendirilen "geçici koruma" oluşturmaktadır.^[19] "Geçici koruma" statüsünün, acil durumlarda ve özellikle toplu nüfus hareketlerinde kendisine başvurulabilecek ve adında da anlaşılacağı üzere "geçici" bir çözüm olduğu anlaşılmaktadır.

Esasen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesine göre ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak Türkiye sınırlarına gelen veya

[16] Örneğin Suriyelilere barınma merkezleri dışında da sağlık hizmetlerinin tanınmasının kararlaştırıldığı Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın (AFAD) 9 Eylül 2013 tarihli ve 12816 sayılı "Suriyeli Misafirlerin Sağlık ve Diğer Hizmetleri Hakkındaki Genelge"sinin adı bile bunu doğrular niteliktedir.

[17] IHLAMUR-ÖNER, Suna Gülfer: Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası, Ortadoğu Analiz, Cilt: 6, Sayı: 61, 2014, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2014319_11sunagulferihlamuroner.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015), s.44.

[18] Ergüven ve Özturanlı, Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye, s.1031.

[19] Kaynak: http://www.goc.gov.tr/icerik3/turkiye%E2%80%99de-gecici-koruma_409_558_1097 (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

sınırlarını geçen yabancılara “geçici koruma” sağlanabileceği kabul edilmiştir. Türkiye’ye sığınan Suriyelilerin sayısının 2 milyona yaklaşmasıyla önemi son derece artan “geçici koruma” statüsüne ilişkin olarak 13 Ekim 2014 tarihli ve 2014/6883 sayılı “Geçici Koruma Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Söz konusu Yönetmelikte “geçici koruma” statüsünün geçici olduğu vurgulanmış (m.7(1)), mülteci ya da sığınmacı statülerine hak kazandırmayacağı belirtilmiş (m.7(3)) ve “geçici koruma” kararının İçişleri Bakanlığı’nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından verileceği kabul edilmiştir (m.9). Yönetmeliğin geçici 1. maddesinde ise, 28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriye’den Türkiye’ye gelen Suriyelilerin “geçici koruma” statüsüne alındıkları açıkça düzenlenmiştir.^[20]

II. EKONOMİ HUKUKU BAKIMINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Ekonomik sistemin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için etkin bir hukuk sisteminin varlığı ve ekonomik hayata uygun hukuk kurallarının hazırlanması gerekir.^[21] Suriyelilerin ekonomi hukuku bakımından değerlendirilmesi noktasında ilk olarak “geçici koruma” statüsünün Suriyelilere verdiği hakları ve tanıdığı imkanları incelemek gerekmektedir. Mülteci hukukunda, uluslararası sözleşmeler gereği taraf devletlerin bir takım yükümlülükleri söz konusudur. Bunlardan en önemlisi, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi’nin 31. maddesi gereği taraf devletlerin “geri göndermeme ilkesi” (*the principle of non-refoulement*) ile bağlı olmalarıdır. Bu ilkeye göre, sığınma talebinde bulunan kişi, yaşam ve özgürlüğünün tehlike altında olacağı varsayılan bir ülkeye geri gönderilemez. Geçici Koruma Yönetmeliği’nde de Yönetmelik kapsamındaki kişiler açısından geri gönderme yasağı bulunduğu açıkça düzenlenmiştir (m.6). Bakanlar Kurulu kararı ile tamamen ya da kısmen sona erdirilmediği sürece (m.11) veya “geçici koruma” statüleri iptal edilmedikçe (m.8), Yönetmelik kapsamında “geçici koruma” statüsü verilmiş Suriyeliler, Türkiye’de “kalış hakkı”na sahip olacaklardır (m.25).

[20] Buna ek olarak yine Yönetmeliğin geçici 1. maddesi uyarınca geçici korumanın uygulandığı süre boyunca Suriyelilerin bireysel uluslararası koruma başvuruları işleme konulmayacaktır. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda uluslararası koruma, “mülteci, şartlı mülteci veya ikincil koruma statüsünü” ifade etmektedir (m.3(1)(r)). Söz konusu Yönetmelik ile 6458 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerinin birlikte yorumlanması sonucu geçici korumanın uygulandığı süre boyunca Suriyelilerin sığınmacı (şartlı mülteci) statüsüne başvuramayacağı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Türkiye tarafından koyulan coğrafi itiraz sonucu mülteci statüsüne sahip olmayacak Suriyeliler, 28.04.2011 tarihinden öncekiler hariç olmak üzere Geçici Koruma Yönetmeliği’ndeki düzenlemeler nedeniyle sığınmacı statüsüne de sahip olamayacaklardır.

[21] BAYKAL, Murat: Hukuk-Ekonomi İlişkisi ve Ekonomi Hukuku Üzerine, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 66, Sayı: 4, Güz: 2008, s.77.

Uluslararası anlamda Türkiye'nin de taraf olduğu sözleşmelerle mülteci ve sığınmacılara birtakım haklar verilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin (*Universal Declaration of Human Rights*) 14. maddesine göre her birey güvenli sığınma hakkına sahiptir. Fakat bireylere tanınan koruma can güvenliği ile sınırlı değildir. Mültecilere en azından ülkede yasal olarak ikamet eden diğer yabancılara sağlananlarla eşit sosyal ve ekonomik haklar tanınmaktadır. Her bireyin olduğu gibi mültecilerin de barınma, beslenme, sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanma, çalışma imkanı gibi temel ihtiyaçları karşılanmalıdır. Bu haklar, sığınmacı ve mültecilerin temel insan haklarının yanı sıra sığınma durumuyla bağlantılı ek sorunlar yaşayacakları göz önünde bulundurularak koruma sağlama amacıyla düşünülmüş haklardır.^[22]

Geçici Koruma Yönetmeliği uyarınca Türkiye'de kalış hakkına sahip Suriyeliler, söz konusu Yönetmelik kapsamında sağlanacak hizmetlerden yararlanmaya hak kazanacaklardır. Beslenme ve barınmaya ek olarak (m.38), Yönetmelik kapsamında "geçici koruma" statüsüne sahip Suriyelilere "sağlık hizmetleri" (m.27), "eğitim hizmetleri" (m.28), "iş piyasasına erişim hizmetleri" (m.29), "sosyal yardım ve hizmetler" (m.30) ve "tercümanlık hizmetleri" (m.31) verilebileceği düzenlenmiştir. Bu hizmet ve imkanlara ek olarak, "benzeri hizmetler" in de kamu kurum ve kuruluşlarınca imkanlar ölçüsünde ayrıca sağlanabileceği öngörülmüştür (m.26). "Geçici koruma" statüsüne sahip Suriyeliler bu hizmetlerin bir kısmını sevk edildikleri "geçici barınma merkezleri"nde alabileceği gibi (m.23); kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığı açısından herhangi bir sakınca oluşturmadıkları durumda Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen illerde kalarak da bu hizmetlerden yararlanabilirler (m.24).

Ülkelerin ekonomik durumu mülteci kabulü konusunda önemli bir faktör olduğundan, topluca sığınma amacıyla sınırlarımıza gelen yabancılara ve nüfus hareketlerine uygulanacak Türkiye'nin uluslararası alanda taraf olduğu sözleşmelerdeki ve ulusal mevzuatındaki birtakım hukuk kurallarının, uygulamada birtakım ekonomik sonuçlar doğurması kaçınılmazdır. Uluslararası koruma talep eden Suriyeliler için Türkiye'de; açık sınır politikası, geri gönderme yasağı, ülkede kalış hakkı süresinin sınırlanmaması ve Geçici Koruma Yönetmeliği'nde geniş imkanlar tanınmasını içeren bir "geçici koruma" sistemi oluşturulmasının bütçe üzerinde ek bir yük yaratacağı kesindir. Başka bir deyişle, Geçici Koruma Yönetmeliği'ndeki ve ilgili diğer mevzuattaki hukuk kuralları kaçınılmaz olarak Türkiye ekonomisine ek bir maliyete yola açacaktır.

[22] Kaynak: <http://www.unhcr.org.tr/> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

Genel olarak Suriyelilerin devlet hazinesine olan maliyetinin Ekim 2014 itibarıyla 4.5 milyar Dolara ulaştığı ifade edilmektedir.^[23] Suriyeliler için harcanan toplam miktar; 2014 bütçesinde 1 milyar 416 milyon TL ödenek ayrılan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 1 milyar 329 milyon TL ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 1 milyar 324 milyon TL ile Ekonomi Bakanlığı, 970 milyon TL ile Kalkınma Bakanlığı, 652 milyon TL ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 644 milyon TL ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, 519 milyon TL ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve 142 milyon TL ile Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçelerine ayrılmış ödeneklerin üzerindedir.^[24] Türkiye Suriyelilere yaptığı yardımların çok büyük bir bölümünü kendi kaynaklarını kullanmak suretiyle gerçekleştirmiştir. BMMYK'nın Suriyeli mülteciler için 2014 yılı bölgesel fon talebi çağrısında Türkiye'ye sadece 497 milyon Dolar ayrılmış, bu rakamın da yalnızca % 28'i fiilen Türkiye'ye iletilmiştir.^[25]

Suriyelilerin yararlanabileceği sağlık hizmetleri bağlamında Geçici Koruma Yönetmeliği'nde kapsam çok geniş tutulmuştur. "Geçici koruma kimlik belgesi" ne sahip tüm Suriyelilerin (m.22), gerek barınma merkezlerinde gerekse ülke çapındaki kamu hastanelerinde ücretsiz muayene ve tedavi hakları bulunmaktadır. Suriyelilere, Sosyal Güvenlik Kurumu uygulamasında birincil (temel ve acil sağlık hizmetleri), ikincil (çoğunlukla hastanede yatırılmayı içeren tedavi ve bakım hizmetleri) hatta üçüncül basamakta (yalnızca uzmanlaşmış sağlık personeli tarafından ve çoğunlukla yüksek sağlık teknolojilerini gerektiren tedavi hizmetleri) sunulan sağlık hizmetlerinin bedeli AFAD tarafından ödenecektir (m.27(1)(ç)).^[26] Suriyelilerden birincil basamaktaki sağlık hizmetleri kapsamındaki ilaçlara ilişkin hasta katılım payı da alınmamaktadır (m.27(1)(b)). Ayrıca özel ihtiyaç sahibi Suriyelilere psiko-sosyal destek, rehabilitasyon gibi her türlü yardım ve destek, hem ücretsiz hem de öncelikli olarak imkanlar ölçüsünde tanınacaktır (m.48). Ulusal mevzuatta yer alan son derece cömert bu hukuk kurallarının bir sonucu olarak Türkiye'nin Suriyeler için harcadığı 4.5 milyar doların büyük bir bölümünü sağlık giderleri oluşturmaktadır.

Eğitim hizmetleri bağlamında Geçici Koruma Yönetmeliği'nde Suriyelilerin; okul öncesi eğitim hizmetlerinden (m.28(1)(a)), ilköğretim ve ortaöğretim

[23] Kaynak: http://www.radikal.com.tr/ekonomi/bakan_simsek_suriyelilere_45_milyar_dolar_harcandi-1221279 (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

[24] Kaynak: <http://www.bagimsizsaglik-sen.org.tr/faaliyetler/basinda-biz/item/282-suriyeli-multecilerle-ilgili-haberimiz-gazetelerde.html> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

[25] Uluslararası Af Örgütü, Hayatta Kalma Mücadelesi: Türkiye'deki Suriyeden Gelen Mülteciler, s.7.

[26] Ancak Yönetmelik'te, SGK tarafından bedeli karşılanmayan sağlık hizmetleri (örneğin tıbbi zorunluluk halinin bulunmadığı embriyo transferleri, ek hemodiyaliz tedavi bedelleri, resmi onayı olmayan tıbbi malzeme bedelleri vb.) kapsamında sağlık hizmetinin verilemeyeceği kabul edilmiştir (m.27(6)).

düzeyinde eğitim ve öğretim hizmetlerinden (m.28(1)(b)), dil eğitimi, beceri ve hobi kurs hizmetlerinden (m.28(1)(c)), ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim hizmetlerinden (m.28(2)) faydalanmaları esası kabul edilmiştir. Suriyeliler için Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı'nca hazırlanan burs programı kapsamında bazı şartları taşıyan belli sayıdaki Suriyeliye belirlenen üniversitelerde eğitim, devlet yurtlarında barınma ve aylık burs ödemesi imkanı tanınmıştır.^[27] Suriyelerin sağlık hizmetleri açısından maliyetlerinin aksine eğitim hizmetlerinin maliyetleri daha düşüktür. Bunun nedeni ücretsiz eğitim veren devlet okullarının, hayırsever vatandaşlar tarafından öngörülen projeler ile yapılan bağışların ve son olarak eğitim çağında olmasına rağmen maddi sıkıntılar yüzünden çalışmak zorunda olan çoğu sayıda Suriyelinin bulunmasıdır.

Suriyelilere tanınan diğer bir imkan ise iş piyasasına erişim hizmetleridir (m.29). İş piyasasına erişim hizmeti ile kastedilen ilgili mevzuat uyarınca gerekli ve yeterli şartları taşıyan Suriyelilere iş imkanı sağlanmasıdır. Suriyelilere Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek sektörlerde, iş kollarında ve coğrafi bölgelerde çalışma izni imkanı tanınmıştır (m.29(2)). Mülteci veya sığınmacı olmaksızın Suriyelilere “geçici koruma” statüsü uyarınca tanınan çalışma izni alabilme imkanı, Türkiye’de halihazırda yüksek seyreden işsizlik oranını yükseltmektedir. Ayrıca, yasal olarak çalışma iznine sahip olmayan Suriyelilerin inşaat, sanayi, tarım, tekstil ve ayakkabı gibi sektörlerde son derece düşük ücretlere razı oldukları bildirilmektedir.^[28] Ciddi sosyal sorunlara yol açabilecek bu durumun, serbest piyasa ekonomisinin beraberinde getirdiği “ekonomik kamu düzeni”ni tehdit etme noktasına dahi gelmesi mümkündür.^[29] Diğer taraftan, sosyal sorunlara rağmen Suriyelilere çalışma izni imkanı verilmesinin, Suriyelilerin temel bakım giderlerine ayrılan devlet bütçesindeki payın düşmesine yol açacağı da unutulmamalıdır.

Geçici Koruma Yönetmeliği’nde Suriyeliler için öngörülen diğer bir hizmet de sosyal yardım ve hizmetlerdir. Buna göre Suriyeliler, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kapsamındaki sosyal fonlardan yararlanacaklardır

[27] Kaynak: <http://www.ytb.gov.tr/tr/s/315-suriye-vatandaslarina-yonelik-egitim-bursu-basvurulari> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

[28] Örneğin Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı Kiliş’te mevsimlik işçi yevmiyelerinin 60 TL düzeyinden 20 TL düzeyine gerilediği tahmin edilmektedir. KIRIŞÇI, Kemal: Misafirliliğin Ötesine Geçerken Türkiye’nin Suriyeli Mülteciler Sınava, (Çeviren: Sema Karaca), Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu ve Brookings Institute, Haziran 2014, <http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2014/05/12%20turkey%20syrian%20refugees%20kirisci/syrian%20refugees%20and%20turkeys%20challenges%20kirisci%20turkish.pdf> (Erişim Tarihi: 23.03.2015), s.30.

[29] Ekonomik kamu düzeni kavramı için bkz: ÖZKAN, Ahmet Fatih: Ekonomik Kamu Düzeni ve Ekonomik Kolluk Faaliyeti, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 67, Sayı: 4, Güz 2009, s.75-94.

(m.30). Suriyelilerin söz konusu fondan yararlandırılması bütçe üzerinde ek bir mali yükü yol açıyor olsa da söz konusu fonun kuruluşunu oluşturan 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun 1. maddesinin "her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere" de fondan yararlanma imkanı vermesi sonucu Geçici Koruma Yönetmeliği'nin yeni bir düzenleme getirmediği söylenebilir. Uygulamada fonlara ek olarak başkaca mali imkanların varlığından da söz edilmektedir. Örneğin Hatay'da kurulan barınma merkezlerinde Suriyelilere günlük harcamaları için kredi kartı dağıtıldığı ve söz konusu kredi kartlarına aylık 300-400 Dolar yatırıldığı bilgisi medyada kendisine geniş yer bulmuş, bununla ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na soru önergesi verilmiştir.^[30]

Ana dilleri Türkçe olmadığı için Suriyelilere tanınan bir hizmet de tercümanlık hizmetleridir. Geçici Koruma Yönetmeliği ile birlikte Suriyelilerle istenilen düzeyde iletişim kurulamadığı durumlarda ücretsiz olarak tercümanlık hizmetlerinin sağlanması öngörülmüştür (m.31).^[31] Buna ek olarak Suriyelilerin, Suriye'den gelirken beraberinde getirecekleri taşınır eşya ve araçlar (taşıtlar) için gümrük kolaylığı gösterilmesi kabul edilmiştir (m.32). 22 Kasım 2014 tarihli ve 29183 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 1. maddesine göre Türkiye'de kaldıkları süre içerisinde kullanılmak üzere Suriyelilerin beraberlerinde getirdikleri tescilli araçlara geçici trafik belgesi verileceği düzenlenmiştir. Suriyelilere ait tescil edilmeyen ve/veya sigortası bulunmayan araçların yol açtığı mağduriyetler göz önüne alınca ilgili düzenlemenin kamu yararı taşıdığı düşünülmektedir. Yönetmelik'te söz konusu araçlar için zorunlu mali sorumluluk sigortası veya araç muayeneleri açısından herhangi bir istisna öngörülmemiştir. Ancak tescilin teşvik edilmesi açısından ekonomik imkanları kısıtlı olan Suriyeliler açısından zaman içerisinde muayene ve sigorta bedelleri ile vergi ve harçlara ilişkin istisna ya da muafiyetlerin, Suriyelilere tanınan ek bir imkan olarak gündeme gelmesi mümkündür.

Suriyelilerin iç savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınmaları nedeniyle Türkiye'de genel olarak sağlık harcamalarında ciddi artışlar görülmüş ve toplumun diğer bireyleri açısından sağlık hizmeti almak zorlaşmış, eğitim harcamaları ile öğretmenin başına düşen öğrencisi sayısı artmıştır. Devlet harcamalarındaki bu artışlara ek olarak işsizlik oranı artmış ve iş bulmak daha zor hale gelmiş, kaçak istihdam sonucu işçilere normalde ödenecek aylık ve yevmiyelerde düşüşler gözlemlenmiş

[30] Kaynak: <http://www.orhanduzgun.com.tr/index.php/tbmm-calismalari/284-chp-tokat-mvdrohan-duzgunun-basbakana-soru-onergesi-suriyeli-multecilere-kredi-karti> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

[31] Ancak Suriyelilere, adli yardım saklı kalmak koşuluyla, ücretsiz avukat hakkı tanınmamıştır (m.53).

ve yerel halk arasında iş kaybı oranı artış göstermiş, konut kiralari yükselmiş ve konut bulmak daha zor hale gelmiş, son olarak bazı malların fiyatların yükselmesi sonucu enflasyon oranı artış eğilimine geçmiştir. Suriyelilerin genel olarak Türkiye ekonomisinde yol açtığı bu ekonomik etkilere ek olarak,^[32] Suriyelilerin yerleştirildiği illerde yaşayan yerel halkı ile yaşanan gerginlikler, Suriyelilerin fail ya da mağdur olarak karıştığı adli olaylar, barınma merkezleri dışında yaşayan Suriyelilerin dilencilik, fuhuş vb. faaliyetleri sonucu toplumsal dokunun zarar görmesi ve genel olarak yaşam standartlarındaki düşüş gibi sosyal sorunlardan da çok sık şikayet edilir hale gelmiştir.

SONUÇ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

Türkiye'deki sayıları 2 milyona yaklaşan Suriyelilerin gerek devlet hazinesine olan maliyetleri gerekse yol açtıkları sosyal sorunlar göz önünde bulundurulduğunda ülkenin uzun vadede bir kaos ortamına süreklenmemesi için birtakım önlemler alınmasının gerektiği düşünülebilir. Esasen sorunun en kesin çözümü açık sınır politikasından vazgeçilmesi ve Bakanlar Kurulu kararıyla geçici korumanın tamamen sona erdirilmesidir (m.11(2)(a)). Ancak Türkiye'nin Suriye ile olan gerek güçlü tarihsel bağları gerekse 911 km'lik kara sınırı göz önünde bulundurulduğunda Suriyelilerin yaşamış olduğu sorunlara ahlaken ve vicdanen tepkisiz kalınması beklenemez. Bunun yerine Bakanlar Kurulu kararıyla geçici koruma tedbirlerinin sınırlandırılması ya da süreli olarak durdurulması (m.15(1)), örneğin Suriyelilerin sayılarına kota getirilmesi ve/veya Türkiye'de kalış hakkı sürelerinin azaltılması, daha uygun ve insancıl bir çözüm olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 87. maddesi uyarınca eve gönüllü dönüş teşvik edilmeli ve Suriyelilere gönüllü geri dönüş desteği sağlamak üzere çalışmalar hazırlanmalıdır.

Şayet uzun süre Türkiye'de kalacaklarsa, Suriyelilerin toplumun diğer her ferdi gibi üreterek ve çalışarak geçimini kazanması esasına geçirilmesi önem taşımaktadır. Ekonomi biliminin çıkış noktasını insan ihtiyaçlarının sonsuz, kaynakların ise sınırlı olması sonucu oluşan kaynak dağılımı sorununa en etkin

[32] Suriyelilerin Türkiye ekonomisine etkilerini inceleyen ampirik bilimsel çalışmaların sayısının artmaya başladığı görülmektedir. Bu yönde bazı çalışmalar için bkz. ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ: Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Ekonomik Etkileri: Sentetik Bir Modelleme, ORSAM Rapor No: 196, Ocak 2015, http://www.orsam.org.tr/tr/Uploads/Yazilar/Dosyalar/201519_rapor196tur.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015), DİNÇER, Osman Bahadır vd.: Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye: Sonu Gelmeyen Misafirlik, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu ve Brookings Institute, Kasım 2013, http://usak.org.tr/images_upload/files/Suriyeli_M%C3%BCteciler_ve%20T%C3%BCrkiye_Sonu%20Gelmeyen_Misafirlik_Dincer_Karaca_Ozmenek.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015), Bölüm 6 "Suriyeli Mültecilerin Türkiye Üzerindeki Etkisi".

şekilde çözüm ya da çözümler bulmak oluşturmaktadır. Türkiye, hiçbir zaman Suriyeli sığınmacıların tüm ihtiyaçlarını karşılayamayacaktır. Yapılan araştırmalara göre Suriyelilerin Türkiye bütçesine olan maliyeti 4.5 milyar Doları geçmişse de Suriyelilerin temel gereksinimlerinin hala tam olarak karşılanamadığı, çeşitli ülkeler ve kuruluşlardan gelen yardımların ise Suriyelilerin ihtiyacının sadece % 54'ünü karşılamaya yetmekte olduğu ortaya konulmuştur.^[33] Dolayısıyla, sürekli olarak Suriyelere karşılıksız barınma ve beslenme imkanları sağlamak yerine, Suriyelilerin kendi ayakları üzerinde durarak barınma ve beslenmelerini sağlamaları ve hayatlarını idame ettirmeleri teşvik edilmelidir. Deyim yerindeyse, Suriyelilere sürekli olarak balık vermek yerine, balık tutmak öğretilmelidir. Bu noktada eğitime ağırlık verilmeli ve barınma ile beslenmeye ayrılan bütçenin bir bölümü eğitim hizmetlerinin finansmanına aktarılmalıdır.

Bu hukuki ve ekonomik tedbirlere ek olarak, birtakım sosyal tedbirlerin alınması da gündeme gelmelidir. Suriyelilerin Türkiye'ye ve Türk toplumuna entegrasyonu sağlanmalı, aynı zamanda Türk halkının da Suriyelilere bakışı açısı iyileştirilmelidir. Bu bağlamda örneğin Suriyeli ailelerin hikayelerini anlatan haberlerin ya da belgesellerin yaygınlaştırılması ve Suriyelilerle birlikte yaşamının gerekli olduğuna yönelik kamu spotu hazırlanması düşünülmelidir. Bu süreçte Türk halkının hassasiyetleri göz ardı edilmemeli, özellikle can ve mal güvenlikleri korunmalıdır. Bu bağlamda “kamu güvenliğini bozan Suriyelilerin sınır dışı edilmesi” kararı alınması olumlu bir gelişmedir.^[34] Hâlihazırda milli geliri düşük ülkelerden biri olan Türkiye'nin, kalabalık mülteci topluluklarına ev sahipliği yapmasıyla birlikte ekonomisinin darboğaza gireceğini tahmin etmek zor olmayacaktır. Artan ekonomik zorluklara bir de sosyal sorunların eklenmesinin önüne geçilmelidir. Aksi halde hükümet, devlet eliyle Suriyelilerin Türk halkının haklarını ihlal ettiği hatta Türk halkından daha üstün haklar elde ettikleri gerekçesi ile Haziran 2013 tarihinde yaşanan Gezi Parkı direnişi gibi sivil itaatsizlik olaylarıyla karşı karşıya kalabilir.

[33] ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ: Suriye'ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler, ORSAM Rapor No: 189, Nisan 2014, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/201452_189tur.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015), s.7.

[34] Suriyeli sığınmacıların karıştığı olayların önlenmesi ve sorunların çözümü amacıyla Başbakan Yardımcısı başkanlığında ilgili bakanların yanı sıra Suriyelilerin yoğun yaşadığı illerin valileri ve belediye başkanlarının da katıldığı Ağustos 2014 tarihinde yapılan toplantıda yeni bir eylem planının uygulanması kararlaştırılmış, bu bağlamda kamu güvenliğini bozan Suriyelilerin sınır dışı edilmesi kararı alınmış, Suriyeliler arasında dilencilik yapanların toplatılması amacıyla yerel yönetimlerin devreye girerek gelişigüzel yerlerde kalan Suriyelilerin kamplara yerleştirilmesine ve bazı diğer acil düzenlemelerin yapılmasına karar verilmiştir. Kaynak: <http://www.milliyet.com.tr/birlikte-yasamak-artik-kacinilmaz/siyaset/detay/1930015/default.htm> (Erişim Tarihi: 23.03.2015).

KAYNAKÇA

- BAŞAK, Cengiz: Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenler, Son Söz Gazetecilik Matbaacılık, 2011, Ankara, http://www.mulkiyeteftis.gov.tr/ortak_icerik/mulkiyeteftis/multeciler.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015)
- BAYKAL, Murat: Hukuk-Ekonomi İlişkisi ve Ekonomi Hukuku Üzerine, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 66, Sayı: 4, Güz: 2008, s.76-87
- DİNÇER, Osman Bahadır vd.: Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye: Sonu Gelmeyen Misafirlik, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu ve Brookings Institute, Kasım 2013, http://usak.org.tr/images_upload/files/Suriyeli_M%C3%BCteciler_ve%20T%C3%BCrkiye_Sonu%20Gelmeyen_Misafirlik_Dincer_Karaca_Ozmenek.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015)
- ERGÜVEN, Nasih Sarp ve ÖZTURANLI, Beyza: Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 62, Sayı: 4, 2013, s.1007-1061
- IHLAMUR-ÖNER, Suna Gülfer: Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası, Ortadoğu Analiz, Cilt: 6, Sayı: 61, 2014, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2014319_11sunagulferihlamuroner.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015), s.42-45
- KİRİŞÇİ, Kemal: Misafirliğin Ötesine Geçerken Türkiye'nin Suriyeli Mülteciler Sınavı, (Çeviren: Sema Karaca), Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu ve Brookings Institute, Haziran 2014, <http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2014/05/12%20turkey%20syrian%20refugees%20kirisci/syrian%20refugees%20and%20turkeys%20challenges%20kirisci%20turkish.pdf> (Erişim Tarihi: 23.03.2015)
- ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ: Suriye'ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler, ORSAM Rapor No: 189, Nisan 2014, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/201452_189tur.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015)
- ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ: Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Ekonomik Etkileri: Sentetik Bir Modelleme, ORSAM Rapor No: 196, Ocak 2015, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/201519_rapor196tur.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2015)
- ÖZCAN, Mehmet: Avrupa Birliği Sığınma Hukuku: Ortak Bir Sığınma Hukukunun Ortaya Çıkışı, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, 2005, Ankara
- ÖZKAN, Ahmet Fatih: Ekonomik Kamu Düzeni ve Ekonomik Kolluk Faaliyeti, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 67, Sayı: 4, Güz 2009, s.75-84
- ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ, Hayatta Kalma Mücadelesi: Türkiye'deki Suriyeden Gelen Mülteciler, 2014, Birleşik Krallık, <http://amnesty.org.tr/uploads/Docs/hayatta-kalma-mucadelesi-turkiye'deki-suriye'den-gelen-multeciler720.pdf> (Erişim Tarihi: 23.03.2015)
- TÜRKOĞLU, Oğuzhan: Mülteciler ve Ulusal/Uluslararası Güvenlik, Uludağ Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı: 2, 2011, s.101-118